

12. Zarządzanie ochroną środowiska w gminie

12.1. Instrumenty do realizacji programu ochrony środowiska.....	2
12.2. Konsultacje społeczne.....	4
12.3. System oceny realizacji Programu.....	5

12.1. Instrumenty do realizacji programu ochrony środowiska

Instrumenty realizacji programu:

- ◆ prawno-administracyjne,
- ◆ ekonomiczne i rynkowe,
- ◆ finansowe,
- ◆ informacyjno-edukacyjne,

Instrumenty prawno-administracyjne są narzędziami regulacji bezpośredniej, które poprzez akty prawne wprowadzają:

- ✓ normy o charakterze ogólnym; zalicza się do nich przepisy dotyczące użytkowania i ochrony środowiska, w tym odnoszące się do:
 - ✓ systemu zarządzania środowiskiem,
 - ✓ systemu monitoringu ekologicznego,
 - ✓ sprawozdawczości z zakresu ochrony środowiska;
- ✓ normy szczegółowe dotyczące ochrony poszczególnych komponentów środowiska: kopaliny, powierzchni ziemi, powietrza atmosferycznego, wód, lasów, roślin i zwierząt, krajobrazu i przestrzeni;
- ✓ normy jakości środowiska (normy imisji), charakteryzujące pożądany stan środowiska,
- ✓ normy emisji, określające maksymalne dozwolone do wprowadzenia do środowiska ilości zanieczyszczeń,
- ✓ normy techniczno-technologiczne, określające parametry procesu produkcji w celu zmniejszenia jego uciążliwości dla środowiska,
- ✓ normy produktowe, określające parametry produktów zanieczyszczających środowisko.

Instrumenty ekonomiczne to:

opłaty:

- ✓ za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (za zanieczyszczanie powietrza atmosferycznego, za składowanie odpadów, za usuwanie drzew i krzewów),
- ✓ za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych (za pobór wód powierzchniowych i podziemnych, za odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych i do gleby, za korzystanie z wód i urządzeń wodnych do celów żeglugi i spławu),
- ✓ eksploatacyjne za wydobywanie kopaliny (od podmiotu gospodarczego wydobywającego kopalinę),
- ✓ z tytułu przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne (od jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych, które uzyskały zezwolenie na wyłączenie gruntów z produkcji),
- ✓ za świadczone usługi komunalne (dostawę wody, odprowadzanie ścieków, wywóz odpadów),
- ✓ miejscowe (klimatyczne);

subwencje:

- dotacje (w tym z funduszy ekologicznych, budżetu państwa, budżetów gmin itp.),
- dotacje „ukryte”: pożyczki i kredyty preferencyjne (funduszy ekologicznych i banków),
- ulgi podatkowe (np. zmniejszenie podatku dochodowego o kwoty darowizn na cele ochrony środowiska, zwolnienia od podatku VAT gospodarki ściekami, wywozu i zagospodarowania śmieci itp),

- subwencje właściwe, tzn. stałe - w określonym czasie wspomaganie finansowe określonej działalności na rzecz ekorozwoju (np. subwencjonowanie czasopism o profilu ekologicznym);

bodźce finansowe dla egzekucji prawa, czyli tzw. kary ekologiczne za:

- przekroczenie warunków odprowadzania ścieków,
- pobór wody w ilości większej niż ustalona w pozwoleniu wodnoprawnym,
- naruszenie wymogów środowiska w zakresie ochrony powietrza,
- składowanie odpadów w niewyznaczonych na ten cel miejscach lub niezgodnie z wymogami określonymi w decyzji właściwego organu,,
- naruszenie wymogów środowiska w zakresie ochrony przed hałasem,
- usuwanie drzew i krzewów.

Instrumenty finansowe

Wybór i stosowanie określonej formy finansowania programu ochrony środowiska, zależy w praktyce od trzech najważniejszych czynników:

- rodzaju przedsięwzięcia (działalność inwestycyjna, edukacja itp.),
- statusu wnioskodawcy w przypadku pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych (samorząd, przedsiębiorstwo, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne itp.)
- rodzaju instytucji finansującej (bank, budżet, fundacje itp.).

System finansowania przewiduje wykorzystanie następujących podstawowych form:

- pożyczek i kredytów,
- dotacji (tzw. grantów) i subwencji właściwych,
- środki własne,
- obligacje, w tym obligacje komunalne,
- leasing finansowy i operacyjny,
- zapisy i darowizny.

Źródła finansowania:

- fundusze ekologiczne,
- podmioty gospodarcze,
- budżet gminy,
- własne ludności i środki społeczne,
- budżet państwa,
- sektor bankowy
- pomoc zagraniczna (środki funduszy pomocowych).

Posiadanie odpowiednich środków na realizację programu jest niezbędnym warunkiem wdrożenia polityki środowiskowej gminy. Wiele działań będzie realizowanych poprzez znaczne środki pochodzące z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, do której wpływa:

- ✓ 50 % opłat i kar za składowanie odpadów,
- ✓ 100 % opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów,
- ✓ 20 % opłat i kar za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska;

Instrumenty informacyjno-edukacyjne

Mają kluczowe znaczenie w kształtowaniu się świadomości prośrodowiskowej. Ważne jest tu rzetelne i przystępne przekazywanie wiedzy o stanie środowiska. Posiadanie takiej wiedzy wśród społeczeństwa zaczyna mieć coraz większe znaczenie.

12.2. Konsultacje społeczne

Doświadczenia międzynarodowe wskazują, że przeprowadzenie konsultacji wstępnych zwiększa szanse wypracowania decyzji akceptowalnych i przyjętych przez ogół społeczeństwa. Dlatego w ramach pracy nad Programem Ochrony Środowiska w Gminie Koronowo dokonano konsultacji społecznej w formie akcji ankietowej, gdzie zdefiniowano najważniejsze problemy i zagrożenia środowiskowe w gminie, jak również ogólne działania, które doprowadzą do poprawy środowiska naturalnego w gminie.

Wśród ankietowanych przeważali nauczyciele, rolnicy i urzędnicy. Wzór ankiety w załączniku.

Najważniejszymi problemami środowiskowymi zdaniem mieszkańców na terenie gminy są:

- gospodarka wodno-ściekowa,
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz koryta rzeki Brdy,
- dzikie wysypiska.

Najmniej znaczącymi problemami środowiskowymi zdaniem mieszkańców na terenie gminy są:

- hałas komunalny i przemysłowy,
- bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne poważne awarie przemysłowe, promieniowanie elektromagnetyczne, jako występujące w bardzo ograniczonym zakresie na terenie gminy.

Najczęściej wymienianymi działaniami, które powinny doprowadzić do poprawy środowiska naturalnego w gminie są:

- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- zwiększenie efektywności zbiórki odpadów stałych, rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów,
- likwidacja dzikich wysypisk odpadów, utrzymanie czystości w obrębie Zalewu, w sezonie letnim,
- rekultywacja wysypiska w Srebrnicy.

Ankietowani zwracali uwagę na konieczność ochrony i prawidłowego zagospodarowania Parku „Grabina”.

12.3. System oceny realizacji Programu

W trakcie trwania programu należy dokonywać rzetelnej oceny co zostało osiągnięte oraz jakie doświadczenia z realizacji programu mogą zostać wykorzystane w przyszłości. Do tego celu konieczne jest opracowanie listy wskaźników, które obiektywnie określą jaki jest obecny stan środowiska, a w przyszłości pozwoli odpowiedzieć na pytanie jaki dokonał się postęp.

Konieczność tworzenia wskaźników wynika z tego, że:

- istnieje potrzeba precyzyjnego kontrolowania postępu w realizacji programu na każdym poziomie,
- posługiwanie się powszechnie zaakceptowanymi wskaźnikami stwarza możliwość dokonywania wiarygodnych porównań międzyregionalnych i osiągnięć społeczności lokalnych we wprowadzaniu w życie programu;
- stworzenie bazy danych wskaźników ułatwia porozumiewanie się na forum międzynarodowym i profesjonalną prezentację krajowych osiągnięć w dziedzinie ochrony środowiska;
- praca nad wskaźnikami to dobra okazja do uporządkowania i udoskonalenia istniejących baz danych o środowisku i systemu sprawozdawczości statystycznej z punktu widzenia wymogów trwałego i zrównoważonego rozwoju;
- opracowanie oryginalnych wskaźników odpowiednich dla danego kraju pozwala uwypuklić i wyjaśnić jego specyfikę, np. w okresie transformacji gospodarczej;
- wprowadzenie na szczebel lokalny (gminny i powiatowy) oraz regionalny wskaźników środowiskowych jest istotnym bodźcem rozwoju lokalnej demokracji i samorządności.

Zasadniczym zadaniem wskaźników środowiskowych jest wymierne zobrazowanie stopnia realizacji zasad i celów przyjmowanych w programie. Przyjęte w konkretnych warunkach wskaźniki środowiskowe powinny:

- ułatwiać władzom gminy i jego mieszkańcom ocenę stopnia realizacji programu,
- uświadamiać tempo realizacji idei i istniejące problemy,
- pobudzać do większej aktywności w działaniach na rzecz środowiska,
- weryfikować obowiązujące kierunki polityki i przyjęte wcześniej cele rozwojowe gminy oraz strategie ich osiągnięcia.

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki określające aktualny stan środowiska w Gminie Koronowo na rok 2003. Dla oceny realizacji zadań środowiskowych wskaźniki te powinny być corocznie zestawiane.

Tabela 12-1. Wskaźniki stanu środowiska w Gminie Koronowo

Nr	Nazwa parametru	Jednostka	Wartość	
			miasto	tereny wiejskie
1	2	3	4	5
A1	Dane ogólne			
A2	rok		2003	
B	kod GUS gminy		03044	03045
B1	Powierzchnia gruntów			
B2	powierzchnia ogółem	ha	2 818	38 357
C	powierzchnia lasów ogółem	ha	865	11 933
C1	Ludność			
D	ludność ogółem	osoby	10 839	12 118
D1	Rynek pracy			
D2	pracujący ogółem	osoby	bd	bd
D3	Dochody i wydatki			
D4	wydatki budżetowe ogółem	PLN	30 610 021	
D5	wydatki inwestycyjne na gospodarkę wodno-ściekowa	PLN	1 056 062	
D6	wydatki inwestycyjne na gospodarkę odpadami	PLN	60 000	
D7	wydatki inwestycyjne na ochronę powietrza	PLN	0	
D8	wydatki inwestycyjne na ochronę przed hałasem	PLN	0	
D9	wydatki na usuwanie skutków katastrof ekologicznych	PLN	0	
D10	wydatki na edukację ekologiczną	PLN	0	
F	wydatki na ochronę przyrody i lasów	PLN	0	
F1	wydatki na profilaktykę zdrowotną dzieci	PLN	0	
G	wydatki na ochronę powierzchni ziemi	PLN	0	
G1	Ochrona gruntów			
G2	zdegradowane grunty przemysłowe	ha	bd	bd
G3	Ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa			
G4	ścieki komunalne wymagające oczyszczenia	m3	bd	bd
G5	ścieki komunalne oczyszczone ogółem	m3	475 800	56 500
G6	ścieki przemysłowe wymagające oczyszczenia	dam3	-	-
G7	ścieki przemysłowe	dam3	-	-
G8	Zużycie wody z sieci wodociągowej	m3	693 500	730 800
G9	Ilość przyłączy do sieci kanalizacyjnej	budynki	763	206
G10	Ilość przyłączy do sieci wodociągowej	budynki	1 462	2 599
H1	Ochrona powietrza			
H2	emisja zanieczyszczeń pyłowych	Mg	838	865
H3	emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem	Mg	710	572
H4	emisja metanu CH4	Mg	bd	bd
H5	emisja CO2	tys. Mg	37	43
I	Gospodarka odpadami			
I1	odpady komunalne wytworzone - szacunek	Mg	3 340	2 350
I2	odpady komunalne zebrane	Mg	2 104	423
I3	odpady komunalne poddane recyklingowi	Mg	250	
I4	odpady niebezpieczne wytworzone - zebrane	Mg	8	
J	Ochrona przyrody i krajobrazu			
J1	powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem	ha	ok. 19900	
K	Gospodarka komunalna			
K1	produkcja energii elektrycznej ogółem	GWh	0	46,87 *)
K2	produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	GWh	0	46,87 *)
K3	zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	GWh	bd	bd

*) produkcja energii elektrycznej w elektrowniach wodnych zlokalizowanych w Samociążku i Trzyczynie